

Handläggare
Frida Jonasson
Telefon: 08-50820513**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-06-12

Skrivelse gällande ökning av vårdavvikelser

Svar på skrivelse från (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har besvarat en skrivelse från Emelie Wassermann och Simon Wiklund Lyons, båda (SD), där oro uttrycks över en ökning av vårdavvikelser inom LSS- och SoL-hälsan som socialförvaltningen ansvarar för under 2024. Skrivelsen lyfter särskilt riskerna för liv och hälsa hos en sårbar målgrupp.

LSS/SoL-hälsan ansvarar för hälso- och sjukvård på LSS- och socialpsykiatriska boenden i Stockholm, med cirka 230 boenden och 2 000 vårdkontakter. Verksamheten är centraliserad inom Socialförvaltningen. Verksamheten erbjuder utbildningar om vårdskador och missförhållanden. Händelser och risker utreds med MTO-perspektivet (Människa, Teknik, Organisation) där den mänskliga faktorn, inklusive språkkunskaper, sällan är huvudorsak. Det pågår ett systematiskt arbete med fallförebyggande åtgärder, riskbedömningar och motiverande insatser vid nekad vård. Stadsdelsförvaltningen arbetar i nära samverkan med LSS/SoL-hälsans legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal för att kunna ge en god och nära vård och omsorg, där individanpassning och delaktighet står i fokus.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

En skrivelse om ökning av vårdavvikelser inkom vid Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds sammanträde den 20 mars 2025 från Emelie Wassermann och Simon Wiklund Lyons, båda (SD). Skrivelsen ska besvaras vid stadsdelsnämnden i juni 2025.

Ärendet

I en skrivelse till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd uttrycker Sverigedemokraterna Emelie Wassermann och Simon Wiklund

Lyons en oro över den som de uppger kraftiga ökningen av vårdavvikelser inom LSS/SoL-hälsan under 2024. Skribenterna beskriver utvecklingen som alarmerande och pekar på allvarliga risker för liv och hälsa för en redan sårbar målgrupp. Skribenterna framhåller att det behöver vara tydligt vilken kunskap och vilka rutiner som ska finnas hos personalen, särskilt när det gäller skyldigheten att rapportera vårdavvikelser såsom läkemedelshändelser, fall och trycksår. De lyfter också behovet av att säkerställa att personalen har rätt kompetens, inklusive språkkunskaper, för att kunna utföra sitt arbete patientsäkert. För att få klarhet i hur stadsförvaltningen arbetar med dessa frågor ställer skribenterna ett antal frågor:

1. Vilken utbildning har den egna personalen gällande skyldigheten att rapportera vårdavvikelser?
2. Hur kommer det sig att personalen inte har kunskap om att trycksår ska rapporteras in som vårdavvikelse?
3. Hur säkerställer förvaltningen att trycksår framgent rapporteras in som vårdavvikelser?
4. I vilken omfattning har bristande kunskaper i svenska lett till läkemedelshändelser? Om detta är okänt, planerar förvaltningen att utreda detta eventuella samband?
5. Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att läka de eventuella brister som finns avseende fallförebyggande åtgärder?
6. Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att minska bristen med utebliven vårdåtgärd och insats?
7. Vilket kompetensförsörjningsbehov anser förvaltningen att det finns givet uppgifterna i rapporten?
8. Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att säkerställa en god och nära vård för denna sårbara målgrupp?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning funktionsnedsättning, socialpsykiatri, äldreomsorg i samarbete med ansvariga för hälso- och sjukvården LSS/SoL-hälsan på socialförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen svarar på frågorna i skrivelsen nedan. Svaren har utformats tillsammans med LSS-hälsan på socialförvaltningen som har det övergripande hälso- och sjukvårdsansvaret för målgruppen.

LSS/SoL-hälsan ansvarar hälso- och sjukvårdsinsatser för boenden på LSS-grupp- eller servicebostad alternativt ett socialpsykiatriskt boende inom Stockholms stad. LSS/SoL-hälsan är organiserade centralt inom Stockholm stad och tillhör socialförvaltningen. Uppdraget omfattar för närvarande cirka 230 boendeenheter samt cirka 130 dagliga verksamheter. För närvarande har LSS/SoL-

hälsan pågående vårdkontakter med nästan 2 000 invånare i Stockholms stad.

1. Vilken utbildning har den egna personalen gällande skyldigheten att rapportera vårdavvikelser?

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal hos LSS/SoL-hälsan ger förvaltningens omsorgspersonal på gruppbostäder regelbunden utbildning och information om skyldigheten att rapportera avvikelser, vårdskador enligt patientsäkerhetslagen (Lex Maria), missförhållanden (lex Sarah) enligt föreskriften SOSFS 2011:5 samt lex Maja och övriga föreskrifter om anmälningsplikt.

2. Hur kommer det sig att personalen inte har kunskap om att trycksår ska rapporteras in som vårdavvikelse?

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal vid LSS/SoL-hälsan har god kännedom om att trycksår ska rapporteras som en vårdskada i de fall det handlar om en vårdskada. Enligt patientsäkerhetslagen är en vårdskada lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården. Ibland kommer patienter hem från sjukhus med ett nytt trycksår. Detta rapporteras då till berörd vårdgivare men registreras inte som en vårdskada uppkommen hos, eller orsakad av LSS/SoL-hälsan. När en person får omsorg eller stöd i det dagliga livet så är det en social insats. Om ett trycksår uppkommer i kontakt med en social insats registreras det inte som en vårdskada utan som ett missförhållande (lex Sarah). Bedömning och skötsel av ett trycksår åligger alltid hälso- och sjukvården.

3. Hur säkerställer förvaltningen att trycksår framgent rapporteras in som vårdavvikelser?

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom LSS/SoL-hälsan har god kontroll över de patienter som har olika typer av sår och känner väl till vad som ska rapporteras som vårdskada. Eftersom inte alla trycksår utgör en vårdskada, sker bedömning utifrån varje enskilt fall. Arbetet säkerställs genom regelbundna uppföljningar, ökad kunskap och kontroll samt samverkan.

4. I vilken omfattning har bristande kunskaper i svenska lett till läkemedelshändelser? Om detta är okänt, planerar förvaltningen att utreda detta eventuella samband?

Det finns i dagsläget ingen statistik över samband mellan läkemedelshändelser och bristande kunskaper i svenska. Händelser och risker utreds enligt MTO-perspektivet (Människa, Teknik, Organisation), där den mänskliga faktorn, inklusive språkkunskaper, sällan är huvudorsak. De flesta orsaker återfinns

inom organisation, såsom brister i rutiner, stress eller information och utbildning.

5. Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att läka de eventuella brister som finns avseende fallförebyggande åtgärder?

Arbete med fallförebyggande åtgärder är ett ständigt pågående förbättringsarbete, lokalt, regionalt och nationellt. Det finns flera hundra olika orsaker som kan leda fram till en fallhändelse. Det är ett grannlaga och delvis svårt arbete att förebygga allt som skulle kunna inträffa. Inom LSS/SoL-hälsan arbetas det aktivt med att göra riskbedömningar för att selektera ut vilka individer som har en förhöjd fallrisk. Dessa individer får förebyggande åtgärder utifrån den/de identifierade riskerna. Arbete pågår kontinuerligt med att förbättra riskbedömningsinstrumenten och att minimera kända risker för olyckor eller fallhändelser.

6. Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att minska bristen med utebliven vårdåtgärd och insats?

Genom att utreda oönskade händelser och identifierade risker upprättas handlingsplaner och rutiner för att hindra att vårdåtgärder uteblir. Eftersom den stora majoriteten av patienter inte har beslut om tvångsvård behöver förvaltningen respektera om en individ tackar nej till en vårdåtgärd. När en patient tackar nej till vårdåtgärder arbetas aktivt med motiverande insatser. Stadsdelsförvaltningen har varit i kontakt med LSS/SoL-hälsan och framfört att det behövs regelbundna individuppföljningar där omsorgstagaren riskerar tacka nej till insatser trots behov. Utbildning ges för att säkerställa kunskap vid nyanställningar och introduktion av vikarier. Stadsdelsförvaltningen har beviljats kompetensutvecklingsmedel för att öka den medicinska kompetensen hos omsorgspersonal inom LSS-gruppboende, serviceboende och socialpsykiatriskt boende. Utbildningen kommer att ske på Kliniskt träningscentrum (KTC).

7. Vilket kompetensförsörjningsbehov anser förvaltningen att det finns givet uppgifterna i rapporten?

Stadsdelsförvaltningen anser att det finns flera olika aspekter och behov som ständigt behöver ses över och tillgodoses för att säkra och tillgodose kompetensförsörjningsbehovet. Det kan till exempel handla om utbildning/fortbildning, arbetsfördelning, organisation, ledarskap, samverkan, kommunikation, rutiner, arbetsverktyg, IT-stöd, arbetsmiljö och rätt förutsättningar. Nationella vårdkompetensrådet har föreslagit 25 olika punkter som behöver vidtas för att säkra och tillgodose kompetensförsörjningsbehovet. Detta är ett ständigt pågående arbete inom stadsdelsförvaltningen och staden.

8. Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att säkerställa en god och nära vård för denna sårbara målgrupp?

Stadsdelsförvaltningen kommer att säkerställa detta genom att aktivt följa och bidra till utvecklingen av stadens handlingsplan för god och nära vård och omsorg (GNVO). Inom LSS/SoL-hälsan pågår flera projekt och initiativ, beskrivna i patientsäkerhetsberättelsen för 2024, som syftar till att både stärka kvaliteten i den kommunala primärvården och att erbjuda en nära vård som är lättillgänglig, begriplig och personcentrerad. Fokus ligger på att använda ändamålsenliga metoder och verktyg samt att anpassa vården och insatserna utifrån varje individs behov och önskemål.

Jämställdhetsanalys

Personer med funktionsnedsättning är en heterogen grupp, men kön kan påverka både risken att drabbas av vårdskador och hur insatser ges, tas emot eller uppfattas. Tidigare studier visar exempelvis att kvinnor med funktionsnedsättning oftare rapporterar sämre bemötande i vården och har högre risk för vissa typer av skador, såsom fall och benskörhet, medan män kan riskera att få mindre stöd i det dagliga livet eller under diagnostiseras inom vissa områden

Tillgänglighet

Förvaltningens arbetar utifrån Stockholm stads *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* bland annat är detta synligt i individens rätt till självbestämmande och behovsanpassade insatser. Arbetet med riskbedömningar, motiverande samtal och informationsinsatser skapar en individanpassad vård.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Leif Kananen
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse gällande ökning av vårdavvikelser

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-05-26
Leif Kananen, Avdelningschef	2025-05-26